

האגודה לזכויות האזרח בישראל

30.10.2001

סטודנט שביקש לטוס בארקיע נאלץ לעבור חקירה משפילה בוטה ופוגעת

מחר, 31.10.01, יתקיים בבית משפט השלום בחיפה קדם-משפט בתביעה שהגישה בספטמבר '98 האגודה לזכויות האזרח נגד חברת ארקיע בשמו של עלא תלאווי, בעבר סטודנט למשפטים והיום עורך דין. מר תלאווי ביקש, במסגרת עבודתו במשרד עורכי דין, להגיע באמצעות חברת ארקיע לקריית שמונה בטיסה משדה דב. אולם הן בטיסתו משדה דב והן בטיסתו חזרה מקריית שמונה נאלץ מר תלאווי לעבור מסכת חקירות משפילות ופוגעות, החורגות מהסמכות שמעניק החוק לעובדי הביטחון של ארקיע.

מר תלאווי נתבקש על ידי מקום עבודתו להיפגש עם נציגי קיבוץ בצפון הארץ, בענייני עבודה, ובהתאם הזמין הקיבוץ את כרטיסי הטיסה עבורו. בבוקר של יום הטיסה הגיע עלא תלאווי לשדה דב, וכשאר הנוסעים הוא חיכה בתור לבדיקות הבטחונות השגרתיות. אולם משנכחו עובדי הביטחון של ארקיע בשדה דב לדעת כי מר תלאווי הוא ערבי, הוא אולץ לעבור מסכת ארוכה ומשפילה של חקירות ובדיקות, בעוד שלגבי הנוסעים האחרים ארכה החקירה דקה אחת או שתיים.

בדיקה קצרה הראתה שמר תלאווי לא נושא עימו דבר מלבד תיק מסמכים, הקשורים לעבודה אותה התבקש לבצע בצפון. למרות זאת תוחקר מר תלאווי ארוכות הן בטיסה משדה דב והן בטיסה חזרה, כאשר חוקריו מבהירים לו מפורשות, כי הדבר נובע מהיותו ערבי. מר תלאווי נאלץ לעמוד בפני שלוש "חוקרות" של חברת ארקיע ששאלו אותו באופן גס ומשפיל, בין השאר, על פשר נסיעתו, זהות מעבדו ומעשיו בקיבוץ. כשהביע מר תלאווי את תמיהתו על החקירה החודרנית הוא נענה על ידי אחת העובדות בקול גס ורם שהמניעים לחיפוש הבלתי שגרתי הם "כדי לוודא שלא נפגשת עם טרוריסטים ושאינן לך אמצעי טרוריים". כמו כן התקשרה אחת ה"חוקרות" אל מעבדו של מר תלאווי ותיחקה אותו מה היה מקום עבודתו הקודם של מר תלאווי, מדוע דווקא הוא נשלח למשימה ומדוע הוא נשלח אליה לבד ללא ליווי. נוכח חדירה בלתי נסבלת זו לחייו של מר תלאווי התרעם המעביד וניתק את השיחה.

בכתב התביעה טוען עו"ד יוסף ג' בארין מהאגודה לזכויות האזרח בשם עלא תלאווי, כי חברת ארקיע הפרה באופן בוטה את זכויותיו היסודיות והחוקתיות של התובע לכבוד, לשוויון ולפרטיות, זכויות המעוגנות כיום בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. עו"ד ג' בארין מציין בתביעה, כי הפרת זכות חוקתית מהווה, כשלעצמה, בסיס לחיוב חברת ארקיע בפיצויים. בעינים במסמכיו הפרטיים של מר תלאווי ובתחקור המשפיל והמייגע חרגו עובדי ארקיע באופן קיצוני מסמכויות החיפוש והזיהוי, המוענקות להם בחוק, והפרו את חובתם לפעול בהתאם לסמכויות אלה בלבד.

לאור עילות התביעה תובע עו"ד ג' בארין בשם עלא תלאווי לשלם לתובע פיצויים בגין הפגיעה בכבודו ובפרטיותו. כמו כן תובע עו"ד ג' בארין פיצויים עונשיים. בתביעה נאמר, כי הפגיעה בכבודו והשפלתו של התובע נבעה מהיותו ערבי. הדבר אף נאמר לו במפורש על ידי אחת מעובדות הביטחון. מדובר, אם כן, בתפיסה הקיימת בחברת ארקיע ולפיה יש לראות בכל נוסע ערבי טרוריסט פוטנציאלי. לפיכך אף מותר להשפילו, לפגוע בכבודו, ולחדור לפרטיותו, והכל – ללא הצדקה עניינית או קונקרטית.

לקראת הדיון מחר מציין עו"ד עאוני בנא מהאגודה לזכויות האזרח כי הדיון יעסוק, בין היתר, בבקשת מר תלאווי, שחברת ארקיע תגלה מסמכים שונים הנוגעים לנוהלי הבדיקות הביטחוניות בשדות התעופה, ובמיוחד את הנהלים ו/או ההנחיות שהוצאו על ידי שירות הביטחון הכללי של מדינת ישראל, והמתייחסים לבדיקות הביטחוניות הנעשות על פי הלאום או הדת של הנוסע. המסמכים שגילויים מתבקש עשויים לתמוך בתביעת התובע, ובעיקר בטענה שהוא הופלה לרעה רק בגלל היותו ערבי.

ת' א' 18147/98 תלאוי נגד ארקיע (בימ"ש שלום חיפה); רע"א 1186/02 תלאוי נגד ארקיע –
קווי תעופה ישראלים בע"מ